

Kesine pähklisaak

Miks sarapuudel on tihtipeale vähe pähkleid?

Vastab

VÄINO PALLUM

Sarapuud õitsevad väga varakult, märtsi lõpul – aprilli algul, mil õine madal temperatuur kahjustab õisi. Seetõttu viljuvad põõsad sageli puudulikult või üldse mitte.

Viimastel aastatel on hakanud tugevalt levima seenhaigus – sarapuu-viljamädanik, mida tekitab *Monila coryli*. Nakatunud pähklihakatised muutuvad pruunilaiguliseks. Laikude kohal on koor pehme ja kuivab kokku. Püsiva niiskuse korral moodustub haiguslaikudel patogeeni hallikasvalge eoskirm. Haigestunud pähklid varisevad aga koos tupplehtede ja viljavarrega. Rohkelt esinevate nakkusalgmetete ja haigusele soodsa ilmastiku korral võivad nakatuda ka urvad.

Sarapuu-viljamädanik ohustab põõsaid eriti päikese ja tuulte eest varjatud kohtades, samuti põõsaste liiga tiheda seisu puhul. Kahjustust soosivad sagedased vihmad.

Ebanormaalselt vähest saaki võivad põhjustada muudki tegurid, näiteks liiga kuiv, happeline, toitai-

netevaene pinnas või liiga huumusrikas muld ning põõsaste tihedus või ülemäärane tihe asetus. Peale öökülmakahjustuse ja haiguste rikuivad saaki ka kahjurid.

Kõige rängemalt rüüstavad pähklikärsakad ja jätvad sarapuu ilma pähkliteta. Pähklikärsakas (*Curculio nusus*) on 5–6 mm suurune pika kärsaga pruunikashall mardikas. Juunis närib ta pehmesse rohelistesse pähklisse augu ja muneb sinna muna. Üks isend võib nii kahjustada 70 pähklit.

Munast koorunud tõuk hävitab pähkli tuuma ja suurem osa niisugustest pähklitest variseb koos tugega juba enne korjega. Täiskasvanud kollakasvalge C-kujuline paharet (pähkliuss) väljub koorde näritud augukese kaudu ning talvitub mullas ja nukkub järgmisel kevadel.

Koorunud mardikas toitub esialgu sarapuu pungadest, hiljem augustab lehti. Osa tõuke ei hakka kohe tegutsema, nad võivad püsida mullas, olles diapausis paar aastat.

Mardikad ise on väga pelglikud. Kui lähenete põõsale, siis ilusal soojal päikesepaistelisel päeval lendavad nad minema, jaheda vihmase ilma korral kukutavad end maha ja jäävad kokkutõmbunult lamama.

Pähklikärsakate olemasolule ja tegutsemisele viitavad mustjad punktid rohelistel pähklitel.

Saagikuse parandamiseks lõigake ja harvendage koduaias kasvavaid sarapuud. Väetage komposti, sõnniku või mereadruga, lisades neile ka fosfor- ja kaaliväetisi. Hapnelisele mullale andke mõnda lubiväetist.

Viljamädaniku ja pähklikärsakate leviku piiramiseks korjake alati kokku kõik varisenud pähklid. Tehke seda korduvalt, niipea kui neid maapinnal märkate ning põletage need.

Varakevadel enne pungade puhkemist pritsige põõsaid ja maapinda põõsaste all seenhaiguse tõrjeks vaskvitrioliga (100 g/10 l) või raudvitrioliga (300 g/10 l). Juuni lõpul – juuli algul pritsige aga Effectoriga (6 g/10 l).

Kui mardikaid on palju liikvel, pritsige põõsaid juunis enne kahjuri munemist Fastac 50ga, Decis 2,5 Ec-ga või Actara 25 WGga. Varajastel hommikutundidel võite mardikaid ka hävitada, raputades nad põõsa alla laotatud kangale.

Sügisel harige põõsastealust mulda. Sellega vigastate mulda siirdunud kärsakatõuke ja rikute nende eluvõime.